

(դուռսահն աղաղակ)

ՀԱՅ ՀԱՆԴԵՍՆԵՐ

Ի մահ Մակեդոնացիք...

ԿՈՉՆԱԿ - ՍԻՍՈՒՍԱՆ

ԵՆՈՊՏՂՈՄԵՐՈՍ (դեպ ի դուռս վազեկով)

Ի՞նչ կը լսեմ... հայրեն... դարձեալ սա աղա-
ղակն տասր տարիէ վերջը... ա՛հ, չի պիտի լռէ
ուրեմն... սակայն այս անգամ ի գուր կը հնչէ
կատաղութեան սա աղաղակն:

(դուռսահն աղաղակը կը կրկնէ)

Ի մահ Մակեդոնացիք:

ՀԵԼԵՆԵ (հօրը ձեռքէն բռնած)

Ա՛հ, հայր, գըղգըինն կը մօտենայ... ոտնա-
ձայն կը լսեմ և պալատիս սրահներուն մէջ...
գինուրներ կը վազեն...

(պալատին սրահներէն ձայներ)

Ի մահ Մակեդոնացիք:

ԵՆՈՊՏՂՈՄԵՐՈՍ (խաղված և սենեկին մէջ խու-
ձապեալ հոս հոն վազեկով)

Ա՛հ, դաւաճանութիւն... կը կատարեն ուրեմն
Հայ Արդաւարդայ խաղաղութեան... կը վտա-
րանջեն ապա. այո՛, ոսք շտապաւ հոս կը մօ-
տենան... Բը փախելի այժմ, ո՞վ դիք... Բնչպէս
գիրքն ազատել. (Հիշեմէն ցուցրնկով) միթէ
դրժեց Ազգութիւն. (կայծակ մը անգիտէ շալ-
մամբ կը գոռայ)

ՀԵԼԵՆԵ

Ա՛հ... (կը վազէ հօրը գիւղը կ'իյնայ. տա-
պաստակին վրայ եղած ժաժուկ դուռը կը բա-
ցոյծ և Արտաւարդ խաղաղութեան ներս կը վազէ)
(Եարամակիւի)

ՍԵՊՈՒՆ ՄԻՆԱՍԵՆ

ՈՐ Բ Ի Ն Ը

Մոլեգին սուրն հայաճարակ
Հողաց ուժգին շատ, շատ անգամ
Գըլխուս վըրան մահազուգակ
Անիդի գուժովը տարածում
Բոտորեկով հողն հայրենեաց
Միրիւններս մըտան ի քուն,
Դախեանց յոյսերն անհիւսացած՝
Տեսայ ծաղկին աշգոլս խոհուն:
Իսկ մ'անտես յօտար աշխարհ,
Ո՛հ, զիս բերաւ չնշտով վըտտահ.
«Որք ես, ապրէ՛ մահէն ի բաց,
Վերադարձիդ, բեկոր կոկոն,
Կ'ընծայէ քեզ տխրակը ձօն՝
Փարած վարդիդ ուսմամբ ծաղկած»:

ԱՍՈՐԻՐ

Մեր մէջ շատ քիչ թուով թերթեր եղան որ
երկար ապրեցան. անոնք պայքար մը կը մղեն
հրապարակին վրայ ու ծնունդնին չը տեսած
արդէն գերեզման կ'իյնան. Կոլլնակ աստեղմէ չէ,
տարեմուտով ըլլորեց ան իր գոյութեան քսան
տարիները որ քիչ մը պատկառանք կ'ազգէ. Եր-
կարակեցութիւնը կ'ըսեն լաւ սննդառութեան
արդիւնքն է, և ստուգել Կոլլնակ երբեմն ճար-
տար գրիչներու շնորհիւ ոչ միայն իր ընթեր-
ցողները կ'առիչքնէ այլ ստուար քանակութեամբ
յաճախողներ ստեղծած է:

Թերթը: — Ասկէ քսան տարի առաջ պէտք է
ըսել թէ Ամերիկահայութիւնը արդի եռուգեղ
և մատաղական մշակոյթը շունչը, սակայն առ-
տասածմանի մէջ չուտով թեւաորուեցաւ ան՝ եր-
ջակութիւնը գտնողի մը պէս. և ըստ իս հա-
մայնքը կամ անհատը ինչ որ կ'արտադրէ կամ
կը զգայ՝ անդիմադրելիօրէն միշտվայրին ազդե-
ցութիւնն է:

Կոլլնակի հրատարակչական ընկերութիւնը իր
չաբաթաթերթին առաջին թիւը լոյսին տուաւ
1900 ղէկը. 15ին. գրական տեսակէտով, մինչև
իր արբերակը՝ շատ պիտի ծաւալ մը ունի, չորս
թուով՝ քիչ մը մեծադիր. Հրատարակիչ ընկե-
րութիւնը առաջին խմբագրականովը պարգեւ է
իր նպատակին և ուղղութիւնը. և ճիշտ այն է՝
ինչ որ մեր կարգ մը թերթեր իրենց իբրև հե-
ռակէտ մը ունին, և բռնադատ ճիշտով մը պէտք
են անոր ձևով: «Ամէն բանէ առաջ Ազգային
թերթ մը պիտի ըլլայ Կոլլնակ»: «Հայ ազգը
սակայն անգամն է միայն ամբողջի մը». և այս
ամբողջն է համամարդկութիւնը, որուն քաղա-
քակրթութեան և սկզբունքներուն տեղեակ պիտի
ընէ իր ընթերցողները: «Եւ կրօնական թերթ
մ'ալ պիտի ըլլայ Կոլլնակ, կրօնը կենսոր մ'է
արդարութեան, սիրոյ ու սրբութեան կենսորը,
Աստուծոյ կենսորը մարդկութեան մէջ»: Ու յե-
տոյ Կոլլնակ նկատելով որ հայը ամէնի զգացող
ժողովուրդ մըն է քան խորհող ու դատող՝ այդ
պարագան ալ կը խոստանայ սովորեցնել՝ գիտա-
կան բաժինով մը, պատմական, առողջաբանա-
կան, ընկերաբանական:

Բնական է թէ իր այս մեծ գազափարը ոչ թէ
մէկ՝ այլ շատ մը տարիներու գործ է և ձեռ-
նարկին յաշոգութիւնը՝ իր տոկունութենէն կա-
խուած ունէր. փասն տարուան չաբաթաթերթ
մը թղթատել և անոր քննադատական ընել, եթէ
ոչ ինձի՝ որուն մեծ մասը արդէն աչքէ անցու-
ցեր եմ և հետքերուն հետեւած, ընթերցողներուս
գուցէ տաղտկալի ըլլայ. դիւրութեան համար
1919ի տարեշրջանը միայն կ'առնեմ:

Ամէն ազգ իր ոսկեդարն ունի, ամէն գրագէտ
իր գլուխ գործոցը, ամէն թերթ իր ծաղկածուն
շրջանը: 1919 թուականը դեռ նախորդ տարի-